

25.11.2022

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2022/105
Toplantı Tarihi/Sayısı : 9.11.2022/189
Karar Numarası : 2022/793
Başvuran : M A.
Başvuran Vekili : --
Adres :
Muhatap Kurum/Kişi : Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü
Muhatap Adres :

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, posta şubesinde kendisinden önceki kadın müşterilerin gönderilerinin kontrol edilmeyip kendi gönderisinin kontrol edilmesi nedeniyle cinsiyet temelinde ayrımcı muameleye maruz kaldığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, dilekçesinde özetle;

a. Niğde merkezde bulunan ... mahallesi ... bulvarı üzerindeki X PTT şubesine bir arkadaşına hediye göndermek için gittiğini, şube de görevli kadın çalışanın gönderi kabulü için paketi açması gerektiğini aksi takdirde kargosunun gönderilmeyeceğini kendisine söylediğini, kendisinin ise paketin hediye paketi olduğunu, lamba benzeri bir hediye aldığını ve hediye paketinin açılması halinde bozulacağını söylemesine rağmen gönderinin kontrol edilmesi gerektiğinin yetkili şube görevlisi tarafından söylendiğini,

b. Kendisinden sonra veya önce gelen kadınların gönderi paketlerinin içeriğinin kontrol edilmediğini, kendi gönderisinin içeriğine bakılması sebebinin ise cinsiyeti nedeniyle olduğunu iddia etmektedir.

3. Muhatap Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü'nden gelen ... tarih ve ... sayılı cevabi yazıda;

a. Başvuranın 30.11.2021 tarihinde CİMER (Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi) başvurusu yaptığını, başvurusunda yukarıda bahsi geçen konumdaki PTT şubesinde kargosunun açıldığını ve bunun özel hayatını ihlal ettiğini, bu şekilde davranan personelden şikayetçi olduğunu,

b. PTT A.Ş Genel Müdürlüğünce yayınlanmış olan Posta ve Kargo Hizmetleri İşletme Prosedürünün "Gönderilerin Genel Muayenesi" başlığı altında yer alan 5.11 maddesinde, "*Haberleşme gönderileri hariç diğer gönderiler genel kural olarak gönderici huzurunda kontrol edilerek kabul edilir.*" hükmünün bulunduğunu, gönderi kontrolünün söz konusu mevzuat hükümlerine göre yapıldığını dolayısıyla da mevzuata aykırı bir işlemin gerçekleştirilmediğini,

c. Başvuranın X PTT şubesinde herhangi bir kargo göndermediğini, kamera kayıtları incelemesinden de şubeye gelip gelmediğinin tespit edilemediğini,

d. Başvuranın kargosunu gönderdiği şubenin, Y

adresindeki şube olduğunu, söz konusu gönderinin eko gişe işlem listesinin 92. sırasına kayıtlı olduğunu, başvurudan önce ve sonra kabul edilen göndericisi kadın olan gönderilerin incelendiğini ve listenin 90 ve 91. sıralarında kayıtlı gönderilerin kadın göndericiler olduğunu, bu gönderilerin kabul memurunca içerik kontrolü yapıldıktan sonra kabul edildiğini ve gönderi içeriğinde bulunan maddelerin sisteme girildiğini, listenin başvurudan sonraki sıralarında bulunan 93 ve 94. sıralarında ise erkek göndericilerin olduğunu, 95 ve 96. sıradaki işlemlerin hatalı olarak girilmesi nedeniyle ancak 97. sıradaki kadın müşteri tarafından doğru işlemin gerçekleştirildiğini, bu gönderinin sözleşmeli müşteri olması nedeniyle sondaj usulü gereğince içerik kontrollü yapılmadan kabul edildiğini,

e. Netice itibarıyla da başvuranın iddia ettiği gibi kargo gönderme esnasında kendisine herhangi bir cinsiyet ayrımcılığı yapılmadığını, bireysel müşterilere ait tüm gönderilerin mevzuat doğrultusunda içerik kontrolü yapılarak kabul edildiğini, 97. sıradaki sözleşmeli müşteriye ait gönderinin ise Genel Müdürlük tebliğleri doğrultusunda içerik kontrolü yapılmadan kabul edildiğinin anlaşıldığı ifade edilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran yazılı görüşünde;

a. Ayrımcı bir uygulama ile karşılaştığı için 30.11.2021 tarihi saat 15.00'dan sonra başka bir PTT şubesine gittiğini ve kargosunu o şubeden gönderdiğini,

b. Gittiği PTT şubesinde kendisinden önceki veya sonraki kadın göndericilerin paketlerinin içeriğine bakılmadığını ve kendi paketinin içeriğine bakıldığını,

c. Kendisine ayrımcı muamele yapıldığını ve haklılığını ortaya çıkaracak somut delillerin Kurumumuza sunulmadığını ifade etmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Anayasa'nın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (Ek fıkra: 7/5/2004-5170/1 md.) Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. (Ek cümle: 7/5/2010-5982/1 md.) Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. (Ek fıkra: 7/5/2010-5982/1 md.) Çocuklar, yaşlılar, özürllüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

6. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesinin (d) bendi "*Doğrudan ayrımcılık: Bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi*" ifade eder.

7. 6701 sayılı Kanun'un "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı

ayrımcılık yasaktır.

(3) *Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.*

(4) *Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.*”

8. 6701 sayılı Kanun'un "Ayrımcılık türleri" başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında, ayrımcılık türleri "a) Ayrı tutma. b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama. c) Çoklu ayrımcılık. ç) Doğrudan ayrımcılık. d) Dolaylı ayrımcılık. e) İşyerinde yıldırma. f) Makul düzenleme yapmama. g) Taciz. ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık." olarak sıralanmıştır.

9. 6701 sayılı Kanun'un "Ayrımcılık yasağının kapsamı" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar."

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde Kurumun, "Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmekle görevli olduğu" düzenlenmiştir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin "Başvurular" başlıklı birinci fıkrasında, "Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. (...)" hükmü düzenlenmiştir.

12. 6701 sayılı Kanun'un "İspat Yükü" başlıklı 21'inci maddesine göre "Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

13. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrasında "Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir." hükmü bulunmaktadır. Somut başvuruda başvuran, gittiği PTT şubesinde kendisinden önceki kadın göndericilerin gönderilerine bakılmayıp, kendi gönderisine bakılmasının cinsiyet temelinde ayrımcılık teşkil ettiğini iddia etmektedir. Bu durum karşısında açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun cinsiyet temelinde esas incelemesi yapılabilecek bir başvuru olarak değerlendirilebileceği sonucuna varılmıştır.

14. Bireyin kadın ya da erkek olarak gösterdiği genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikler cinsiyet sözcüğünün açıklaması olarak bilinmektedir. Cinsiyet temelinde ayrımcılığın içeriğine ilişkin farklı görüşler bulunmakla beraber yaygın görüş cinsiyet ayrımcılığının; kadın ve erkek arasındaki ayrım olduğu yönündedir. Genel olarak kişinin cinsiyeti nedeniyle sahip olduğu haklardan yararlanmasını engelleme, bu nedenle kişiyi dışlama ya da kısıtlamaya maruz bırakma cinsiyet temelinde ayrımcılık olarak tanımlanabilir. Ayrımcılığa yol açan durum tek seferlik bir eylem, işlem, kural veya politikadan kaynaklanabileceği gibi bazı durumlarda kasten yapılmamış olsa dahi söz konusu muamele ayrımcı kabul edilebilmektedir (TIHEK, B. No: 2021/1225, 2022/220, para. 21).

15. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 2'nci maddesine göre: “ Herkes ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka türden kanaat, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğuş veya başka türden statü gibi herhangi bir ayrım gözetilmeksizin, bu Bildirgede belirtilen bütün hak ve özgürlüklere sahiptir...” Yine Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 14'üncü maddesi ise şu şekilde düzenlenmiştir: “Bu Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır.” Söz konusu hükümlerin ortak noktası ise cinsiyet temeline yer verilmiş metinler olmaları ve bu temel gerekçe gösterilerek ayrımcı muamelenin yapılamayacağını vurgulanmasıdır.

16. Ayrımcılık yasağı, uluslararası insan hakları hukukunun temelinde yer almakta ve pek çok uluslararası insan hakları sözleşmesinde özel olarak düzenlenmektedir. 6701 sayılı Kanun kapsamında, bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını cinsiyet temeline dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muamele doğrudan ayrımcılık olarak ifade edilmiştir.

17. Bu çerçevede bir kimseye cinsiyetine dayanılarak bir hakkın kullanılmasında ya da bir yükümlülüğün yerine getirilmesinde meşru ve makul bir temele dayanmaksızın farklı muamelede bulunulması cinsiyet ayrımcılığını oluşturmaktadır. Cinsiyet temelinde ayrımcılık, tehlikeli sonuçları dikkate alınarak, hem uluslararası ve bölgesel insan hakları mekanizmaları aracılığıyla hem de ulusal yasal sistemler içinde yasaklanmıştır. Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği bünyesinde hazırlanan sözleşmeler başta olmak üzere konuya ilişkin pek çok uluslararası düzenlemenin mevcut olduğu görülmektedir. Tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmelere göre herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden eşit bir şekilde yararlanma; ayrımcılığın her türüne, şiddet, taciz ve zararlı gelenek uygulamalarına karşı korunma hakkına sahiptir. (TIHEK, 2020/8 sayılı Kararı, 14.01.2020, para. 50)

18. Ayrımcılık yasağının ihlal edilip edilmediğini değerlendirmek için öncelikle ayrımcılığa neden olduğu iddia edilen işlemin, eylemin ya da eylemsizliğin amacı ile sonucu arasındaki ilişkiye bakmak gerekmektedir. AİHM'e göre, bir muameledeki farklılık, “objektif ve makul bir gerekçeye sahip değilse” ya da “meşru bir amaç” izlenmemişse ayrımcılık söz konusudur. (AİHM, Abdulaziz, Cabales ve Balkandali/Birleşik Krallık, B.No. 9214/80; 9473/81; 9474/81, 25/05/1985, para.72).

19. Somut olayda başvuran gittiği ilk şube olan X PTT şubesinde kendisinden önceki kadınların gönderilerine bakılmadığını, kendisinin erkek olması nedeniyle gönderisinin ilgili görevli

tarafından kontrol edildiğini iddia etmektedir. Muhatap tarafından yapılan açıklamada ise başvuranın gittiği ikinci PTT şubesinde işlem listesinin 92. sırasında olduğu, listenin 90 ve 91. sıralarında kadın müşterilerin bulunması başvuranın kendisinden önceki sıralarda kadın müşterilerin olduğunu göstermektedir. Başvurandan sonraki sıralamaya bakıldığında ise 93 ve 94. sıralardaki işlemlerin erkek göndericiler tarafından yapıldığı gözlemlenmektedir. Bu doğrultuda başvuranın ikinci gittiği şubede kendinden önce işlem yapanların kadın olduğu anlaşılmaktadır.

20. Muhatap tarafından gönderilerin kontrolünün, Posta ve Kargo Hizmetleri İşletme Prosedürü'nün "Gönderilerin Muayenesi" başlığı altında yer alan 5.11 maddesine göre yapıldığı belirtilmektedir. Söz konusu hükme göre, "*Haberleşme gönderileri hariç diğer gönderiler genel kural olarak gönderici huzurunda kontrol edilerek kabul edilir.*" Bu halde genel kuralın gönderilerin gönderici huzurunda kontrol edilmesi olduğu hüküm altına alınmıştır. İstisnai olarak yapılan bir düzenlemeye göre, sözleşmeli müşterilerin gönderi kapsamı ile ilgili sorumluluğun kendilerine ait olacağına dair imzalı taahhüt alınarak kabul edilmesi ve bu gönderilerin periyodik ve sondaj usulü kapsam kontrolünün gönderici ile beraber yapılması hususu resmi yazı ile genel müdürlükten ilgili başmüdürlüğe yazı ile gönderilmiş ve bu hususa dikkat edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

21. Başvuran, işlem listesinde kendisinden önceki sırada bulunan kadınların gönderilerinin açılmadığını ancak kendi gönderi içeriğine erkek olması nedeniyle bakıldığını iddia etmektedir. Başvuranın ilk gittiği PTT şubesine ilişkin olmasa da muhatap tarafından iletilen bilgi ve belgeler doğrultusunda başvuranın gittiği ikinci şube olan Y şubesinde başvurandan önceki kadınların gönderilerinin de kontrol edildiği, bir gönderi de "yazı tahtası", diğer gönderi de ise "tesbih" olarak belirtilen gönderilerin olduğu gözlemlenmektedir. Dolayısıyla başvuran tarafından iddia edildiği gibi kendisinden önceki kadın göndericilerin gönderdikleri gönderilerin kontrol edilmeyip, kendi gönderisinin erkek olması nedeniyle kontrol edilmesi başvuranın gittiği ikinci PTT şubesi bakımından gerçeği yansıtmamaktadır.

22. Ayrıca muhatap tarafından gönderilen kamera kayıtlarını içerir görüntülerde de başvuranın gittiği ilk PTT şubesi olan Niğde merkezde bulunan ... Mahallesi, ... Bulvarı üzerindeki X PTT şubesine girdiği, bununla birlikte kendisinden önceki göndericilerin erkek olduğu, kendisinden dakikalar öncesinde göndericisi kadın olan bir müşterinin şubede işlem yaptığı görülmekle birlikte kadın göndericinin gönderisinin kontrol edilip edilmediği anlaşılamamaktadır. Ayrıca başvuranın gönderisinin kontrol edildiğine dair bir görüntü kaydına da rastlanılmamıştır. Bu doğrultuda başvuran tarafından iddia edildiği gibi kendi gönderisinin kontrol edildiği ancak kadın göndericinin gönderisinin kontrol edilmediği iddialarına ilişkin yeterli bir kanıya ulaşılamamıştır. Bu doğrultuda 6701 sayılı Kanun'un "İspat yükü" başlıklı 21'inci maddesinde ifade edildiği şekilde başvuran; iddiasının gerçekliğine ilişkin karine oluşturabilecek olguların varlığını yeterince ortaya koyamamıştır. Aynı zamanda başvuranın işlemlerini gerçekleştirememesi nedeniyle gittiği ikinci şubede uygulanan işlem de başvurana karşı ayrımcı bir muamelenin sergilenmediğine işaret etmektedir. Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde başvuranın erkek olması nedeniyle kendi gönderisinin kontrol edildiği oysaki kendisinden önceki göndericilerin kadın olmalarından dolayı gönderilerinin kontrol edilmediği iddiaları bakımından cinsiyet temelinde ayrımcı bir muamelenin gerçekleştiği yönünde yeterli bir kanaat oluşmamıştır.

23. Başvuranın iddialarının aksine muhatap tarafın sunmuş olduğu deliller, başvurana karşı ayrımcı bir muamele sergilenmediğine dair oluşan kanaati güçlendirmiştir. Bu sebeple başvuranın gönderisinin kontrol edilmesine yönelik muamelenin cinsiyet temelinde ayrımcılık yasağı ihlalini oluşturmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞI İHLALİ YAPILMADIĞINA,
2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

09.11.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
II. Başkan

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Ünal SADE
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi